

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

KÖZZLÖNYE.

Bizottsági felügyelet alatt szerkesztik

FARKAS ALBERT és SZABÓ SÁMUEL.

Az előfizetési díjak
bérmentesen
a gazdasági egyesület titkári
hivatalához,
a lapot illető küldemények
a szerkesztőséghez
(Külmonostorutca 57 sz.)
czimzendők.

MEGJELEN
minden hónap közepén
és végén
legalább 1 iven.

Előfizetési díj:
1870 egész évre:
Egyleti tagoknak 1 fr. —
Nem tagoknak . 2 „

Felügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kócsi Károly, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szentgyörgyi József.

A kolozsvár-nagyváradai vasút.

II.

A teherárúk- és állatokra nézve megszabott szállítási árak egy részét szándékozunk jelen cikkünkben ismertetni; fő tekintettel azon tárgyakra, melyeket gazdáink nagyobb mennyiségben hoznak forgalomba.

Különböző terheket személyvonattal való gyors szállításra is elfogad ugyan a vaspálya, de minthogy ilyenkor az árak magasabbra vannak szabva s így esetek a rendkívüliek közé szoktak tartozni: mi főleg az olcsóbb tehervonattal szállított rendes árukra szabott díjak rövid áttekintésére szorítkozunk.

1) Élő állatok szállításakor:

Minden állatszallítmányt legalább 1 nappal előbb be kell jelenteni. A pályabirtokosok biztosítása tekintetéből: minden lefoglalt szállítókosci után felpénzül 8 új frtot előre kell lefizetni; ez a felpénz, ha a bejelentett állatait a meghatározott időben elő nem állítja, elvesz. Az állatszallítmányok felrakása és utnak indítása a feladási állomáson, a bejelentések sorrendje szerint történik. A felvételi állomás kivánatára a feladó, minden állatszallítmány mellé legalább 1 kísérőt köteles adni. Minden darab szarvasmarhát, ha fennállva szállítandó, a feladó saját köteleivel és emberei által meg kell hogy köttessen; ennek elmulasztása miatt történő kár a feladó terhére esik. A vaspálya az üzleti rendszabály 79. §-ban részletezett rendes körülmények közt, veszteség- vagy sérülésért kárpótlást nem nyújt.

Az élő állatok vámmázsája után mértföldenként 1 1/2 új kr viteldíjt kell fizetni (100 bécsi font = 112 vámfont; 1 vámfont kevéssel: több 28 latnál), de az

állatokat nem mérik meg, hanem következő általános suly szerint számítják a reájok eső illetéket:

Bikák, ökrök és tehenek után 1 darabot 1680 fonttal, — ha 2 darab van: darabját 1400 fonttal, — 3 darabnál darabját 1120 fonttal, — 4 vagy 5 darabnál 980 fonttal, — 6 és több darabnál darabonként 672 fonttal veszik számításba. Ezen árak állva szállításra szólnak; ha a marhát fekvé kell szállítani, minden fekvő darabot 3 db. sulyára: 3360 fontba számítanak. Egy éves borjut a nagy marha félsúlyának (336 font), szopós borjut 1/6 sulyának (112 font) veszik.

Továbbá: 2 db. malacz vagy süldő 112 font; 1 sovány vagy félhizott disznó 112 font; 1 hizott disznó 336 font; 2 db. bárány 112 font; 3 db. juh 224 font; 3 db. kecske 224 font; 3 db. ürü vagy toklyó 224 font szabálysulyra számítatik vasúti szállításoknál s ennyi suly után kell a mértföldenkénti 1 1/2 krt fizetni. Sertések osztályozásánál az 50 fontig valót süldőnek, 50—150 fontost soványnak, 150 fonton felülit hizottnak tekintik. — Kocsi számra szállított sertések következő kivételes árszabásban részesülnek: egy 4 kerekű sertésszállító kocsinak 1 szakosztályáért mértföldenként 1 frt rendes és 1 frt 50 kr kezelési díjt, 2 szakosztályáért két ennyit; a dobkas kasználtaért 16 kr rendes és 24 kr kezelési díjt, — egy 2 kerekű fedett teherkocsiért annyit kell fizetni, mint a sertéskocsi 1 szakosztályáért. A feladó a sertéseket a kocsiba, illetőleg szakosztályba tetszés szerinti mennyiségben helyezheti el. Az egy kocsi terhet meghaladó sertésekért járó viteldíj a rendes árszabás szerint szedetik.

Ezen súly-határozmány azonban csak 20 vagy több darab feladásakor érvényes: ha kevesebbet szállít valaki: a viteldij kétszeres, de a 20 db áránál több nem lehet. Egy 20 darabból álló falka a fennebbi állatok többféle neméből is lehet össze állítva; ilyenkor a súly a falkában levő legnehezebb faj szerint számíttatik.

Ló, csikó, öszvér és szamár 1 dbjának szabálysúlya 2688 font, 2 vagy több db feladásánál darabja 1344 font. — Ugyanezen állatokért személyvonattal szállítva a díj másfélannyi sőt kétszeres és fizetni kell mértföldenként: 1 darabért 85 krt; 2 dbnál darabjáért 60 krt; 3 és többnél darabjáért 50 krt., ha egy a tulajdonos. Versenylovak s nemes tenyészkanczákra nézve, melyek személyvonatokkal szállítatnak, következő ármérséklés érvényes: mértföldenként 1 lóért 57 kr, 2 lónak darabjáért 40 kr, 3 vagy több lóért, ha egy a tulajdonos, darabonként 34 kr.

Élő szárnyas állatok, melyek tehervonattal ketrecz nélkül szállítandók, 400 dbból álló falkák szerint, 24 mázsa szabálysúlylyal, mázsánként 2 krral számíttatnak; 400 darabon alóli mennyiség egész falkának vétetik. Nagyobbszerű, 400 darabot meghaladó falkáknál minden a 400-t meghaladó egyes darab 6 fontba számíttatik, ha ugyanazon kocsiba befér s egy fuvarlevélhez tartozik; ha második kocsit kell számukra előállítani, minden a 400-t felülhaladó darab szám új falkának tekintetik. — Ketreczekben kosarakban vagy zsákokban vitt élő szárnyas állatok göngyölkökekkel együtt méretnek meg s mázsánként 2 krt fizetnek.

Személyvonattal szállított kutyák darabja mértföldenként 5 kr. s külön kutyarekeszben utaznak, szájkosárral és kötőzsineggel ellátva. Őlben tartott ölebek, ha a többi utazóknak nincs kifogása ellenök, szabadon szállítatnak. Legkevesebb szállítási díj 1 kutyáért (a kezelési illetéken kívül) 18 kr.

Csekélyebb távolságra történő szállításoknál általában megjegyzendő, hogy legrövidebb távolságul 1 mértföld számíttatik, a legcsekélyebb szállítási díj pedig a kezelési illetéken kívül 10 kr. A szállítási díj kiszámításánál a súly tizedmázsára egészítették ki olyformán, hogy minden megkezdett tizedmázsá egész tizednek számíttatik. Félmázsán alóli terhek félmázsában számíttatnak.

2) Gabonaneműek, u. m: buza, rozs, árpa, zab, törökbuza; olajmagvak u. m: len-, kender- és repczemag; köles; hüvelyes vetemények, u. m: borsó, lencse, paszuly, bükköny és csillagfűrt; maláta; ör-

lemények, u. m: liszt, kása és korpa; burgonya (elrakva): —

ha legalább 200 vámmázsát ad fel valaki a fennevezett cikkek közül egy teherlevél mellett és az a magyar keleti vasuton 20 mértföldre szállítandó, fizet 1 vámmázsá után mértföldenként, 1 krt, 20 mfdnél kisebb távolságra le egész 10-ig, mázsánként $\frac{1}{5}$ krral többet. — ó.

(Folytatása következik.)

Küküllőmegyei gazd. egylet- II.

c.) Jelentés az 1870. tavaszi kiállításról.

Ezen, ápril utó napjain, Dicső-Szent-Mártonban tartott kiállításon, borokon és tenyészállatokon kívül alig valami kiállítva. A borok, mint eddig is, szép szerepet játszottak tárlatunk padjain, mennyiségük, és minőségökkel. Tenyészállatok meglehetősen számmal valának képviselve; hogy több nem volt, a folytonos esőzésnek tulajdoníthatni. Gépek igen kevés számban, mi ott leli fel okát, hogy azon különben is kevés gépész és mesterember, kik közelebb, vagy a megyében laknak, a megye két szélén keresztül vonuló vasút építéseknél alkalmaztatott. A másnemű tárgyak oly kevés számuak, — mi leginkább az évszaki viszonyokban lelhető fel, — hogy említést alig érdemelnek.

Míg a részletezésre térnénk, kötelességszerűnek tartjuk kijelenteni, hogy mint ez már két tárlat alkalmával a boroknál sikeresnek bizonyult be, jövőre a másnemű tárgyak megbírálásánál is, a bírálati alapok meghatározása mellett indokolva és mintegy útmutatásképpen történjenek a bírálatok és hozassanak az ítéletek, hogy így gazdaközönségünknek irányzatot lehessen jelölni tenyészendő és természetű cikkei iránt. Egyébiránt ezuttal is általánosan az „absolut“ becs mértéke szerint jártak el a bíráló bizottságok,

I. Az egylet tiszta jövedelme, mi nagyobbára az egylet részére adott borok elárverezéséből gyűlt be, 131 frt 41 kr.

II. Kisorsolás végett megvásároltatott 16 frton és kisorsoltatott az ugynevezett háromszéki vaseke, koród-szent-mártoni kovács Bobuj Péter által kiállítva.

III. Jutalomban részesültek:

1. Borokért: 1869. évi vegyesért I-ső jutalom 1 db. arany Pócsa József, Dányánból.

II. jutalom 4 frt, gróf Bethlen Camilló, Radnóthról.

III. jutalom 3 frt, Kovácsi Miklós Ádámosról.

2. 1869. évi fajborért II. jutalom 5 frt, Kispál Lajos, Szőkefalváról.

3. 1868. évi fajborért I-ső jutalom 1 db. arany, gróf Bethlen Camilló (rizling).

II. jutalom 5 frt, Pócsa József (vörös).

III. jutalom 3 frt, Paget János (vörös),

4. Óborokért: I-ső jutalom 1 db. arany Kispál Lajos, (1867). I. jut. 1 db. arany, gr. Bethlen Farkasné, (1867) bordeauxi.

II. jutalom 5 frt, b. Bruckenthal Ádám (1866) Bethlen-Szent-Miklósról. II. jut. 5 frt, Pataki László (1866) K.-Sárosról.

III. jutalom 3 frt, b. Bruckenthal Ármin (1859).

B. Splényi Antal, Pánádról, I. jut. búzáért.

Pataki Lászlóné, K.-Sárosról, kenderfonaláért és szákJaiért az első jutalmakat.

Vajna Józsefné, Ádámosról, kenderszövetért II. jut.

Moldován Mária, Borzásról, kenderszövetért I. jut.

Miklós István, Csapóról, 4 éves kanczájával I. jut.

Szöke Endre, Szökefalváról, 3 éves kanczájával I. j.

Zöld Antal, Balavásárról, tehenéért 75 frt államdíjt,

borjas tehenéért II. jutalmat, két éves üszőjével III. jut.

Nagy Lajos, Kis-Görgényből, borjas tehenéért III. jut.

Elekes György, Héderfájáról, bikáért II. jutalmat.

Gróf Bethlen Camilló, Radnóthról, kosért I. jutalmat.

Bobuj Péter, K.-Sz.-Mártonból, vasekéért I. jutalmat, ugyan ő vasszerszámaival II.-dik jutalmat.

IV. Dícsérő okmányra méltattattak: Pataki László 1869- és 1866-iki, König András, Veszszösről, 1869-iki, Pócsa J. 1866- és 1868-iki, gr. Bethlen Camillió 1868-iki, gr. Béli Ferencz 1866- és 1867-iki, báró Bruckenthal Ármin 1866-, 1862- és 1856-iki évekről bora. Pataki Lászlóné kenderszövege, Moldován Mária, Szilvia és Julia házi szövetei, Márkus Ferencz és Eczen Pál 3 éves ménje, Kinizsi Mihálynak 3 éves, Simon Albertnek 4 éves kanczája, Kis-György Annának papir csinált virágja és Nemes Dánielnek matolla és gereblyéje, az utóbbiak megvásároltattak és kisorsoltattak.

Dicső-Szent-Márton, május 1-én, 1870.

Ezen nagyobb tárlatokkal kapcsolatban az igazgató választmány, hogy területünkről egy gyümölcsészeti laistrom készíttethessék, havonként kétszer D.-Sz.-Mártonban gyümölcsök kiállítását határozta el, érésük ideje szerint, mi, úgy látszik, ezen a gyümölcsstermesre nézve silány évben nem fog a kívánt eredményre vezetni, de azért jövőben sikerülhet.

Az igazgató választmány a számos felhívásokon, feliratokon kívül, a múlt év leforgása alatt gyümölcsészeti statistikát (átalánosságban) készített s azt felterjesztette az illető miniszteriumnak; a megyei bizottmánynak, a baromtenyésztés érdekében, „emlékiratot“ készített a bikák választása és megvásárlása, a tinók külön legeltetése, a kaszálókról a legeltetés eltiltása tárgyában; szintugy a két éves borjak levágatása iránt, és a lótenyésztési bizottmányt megalakította.

Továbbá értesülvén az igazgató választmány arról, hogy a megyei állandó bizottmány és a megyei iskolatársaság egy szőlő s gyümölcsészeti és borkezelési tanfolyammal ellátott megyei felsőbb népiskolát akar felállítani, készséggel járult küldötteivel a fennebb irt testületek küldötteihez, megállapítandó a tervet, mely szerint az létrejöhhessen. Azon hitben, hogy a t. közgyűlés az igazgató választmány ezen eljárását helyeslendi, elvileg el is fogadta a megállapított következő tervezetet: a küküllőmegyei gazdasági-egylet jelenlegi iskola helyisége adassék át örökösön; évenként 150 frt o. é. segélypénz utalványoztassék az egyleti pénztárból, s az ezen célra küldötteink által ígért 15 holdnyi földrészletek váltásdíját 417 frt 50 krt az egylet hordozza.

Ezekon kívül, ha abban a felállítandó felsőbb iskola alapítói, illetőleg felügyelői beleegyeznek, elfogadta, az erdélyi gazdasági-egylet felszólítása folytán, felállítandó komlóiskolalep felállítására iránt a következő véleményt:

„A komló-iskolalep felállítása D.-Szent-Mártonban, helyes és szükséges, s hogy kimutatandó két hold azon földdekből, melyeket Pekri Sándor és István urak a D.-Szent-Mártonban felállítandó felsőbb népiskola gazdasági, szőlőművelési és borkezelési intézet részére, a lefizetett 400 frt váltásdíjért átengedtek. Az intézetben tanulók, kik mivezői is volnának, lennének legbiztosabb terjesztői a nép körében a komlótermesztésnek. A felszerelési költségekhez egyletünk nem járulhat, miután vagyoni erejének nagy részével járul a felsőbb népiskolához, mely intézet, különben, lesz hivatva a komló-telepiskola fentartására; a kormány által megnyitandó segély nem lenne más, mint a felsőbb népiskola fentartására adandó államsegély egy része, melyből fedeztethetnék az egyszer mindenkorra való berendezési költség is. A berendezés, kezelés és gyakorlati oktatás a miniszterium által a felsőbb népiskolába: a gazdaságot s más idevágó tárgyak előadására kinevezendő tanár által történnék.“

Az igazgató választmány következő indítványokat terjeszté megvitatás és elfogadás végett a közgyűlés elébe:

a) Az évenkénti két közgyűlés helyett tartassék csupán egy D.-Szent-Mártonban, a tavaszi rendes megyei bizottmányi gyűlést megelőző napon, miután ez eléggé alkalmas idő a múlt évi számadás megvizsgálására s a jövő évi költségvetés megállapítására. Továbbá az alapszabályoknak azon pontja, mely közgyűléseink megtarthatását határozott számú tagokhoz köti, megváltoztatásra ajánlatik, mert megtörtént, hogy a megkötött számú közgyűlés egy pár tag hiánya miatt meg nem tartathatott; midőn az egylet vagyona feletti határozat vagy tisztújítószék tartása következik: az egyleti tagok ezekre különösen figyelmeztetve hívassanak meg.

b) A szabályok szükségessé vált módosítása végett küldessék ki egy bizottmány, mely véleményes jelentését adja be a jövő közgyűlésre

c) A „tárlatok“ megtartására nézve: Azon okból, hogy a tavaszi kiállítások, ha minden gazdasági tárgyra kiterjednek, gyakran meghiusulhatnak, azon véleményt ajánlja az igazgató választmány, hogy tavaszonként csupán t e n y é s z á l l a t o k, g é p e k és b o r o k állittassanak ki. A tavaszi ekként módosított tárlat mozgósítva rendre az egylet területének különböző pontjain lenne megtartandó, a nagyobb általános őszi kiállítás azonban mindig D.-Szent-Mártonban tartassék, a jelen őszi már Radnóth kiállítási helyiségül meghagyatván.

d) Mig rendszeresített titkári állomás állittatnék, a működő jegyzőnek a választ. és más ülések tartama alatt 5 frt napidíj utalványoztassék. — D.-Szent-Márton, július 3-kán, 1870. Farnos Elek, egyleti jegyző.

A fennebbi jegyzői jelentés után felolvastatott a felsőbb gazdasági népiskola tervezete. (Közölni fogjuk.) Készséggel elfogadja a közgyűlés a nevezett felsőbb népiskola felállítására teendő és a tervezett szabályokban részletezett

támogatást és részvételt, s az igazgató választmánynak e tárgyban tett eddigi intézkedéseit jóváhagyja.

— A választmány részéről előterjesztett indítványok elfogadtnak, azok közül a szőlőszeti, gyümölcsészeti és borkezelési tanfolyammal összekötött felsőbb népiskola javára tett adakozásokról, valamint a komló-telepiskola felállításáról elfogadott határozat, az összeülendő megyei bizottmány nyúl és az iskolatanácssal, — a komló-telep feletti határozat pedig az erdélyi gazdasági-egylettel közöltetni határoztatik.

Az egyleti szabályok megvizsgálására s egy erről készült jelentésnek a jövő közgyűlésre való beadására bizottság küldetik ki: Pócsa alelnök, Gyárfás Lajos, Bedőházi, Szilvássi és Ujvárossi igazgatók és Farnos jegyző személyükben.

— Pócsa J. alelnök indítványára felkéretik a megyei állandó bizottmány, hogy hajtassa végre hozott határozatait a bikák vásárlása, az 1—2 éves üszőknek a közcsordáktól való elkülönítése tárgyában; továbbá az iránt is, hogy a legelő elkülönítések alkalmával a községek részére kiszakított helyeken gyümölcsiskolák állíttassanak fel, s azok szigoruan ellenőriztessenek a közigazgatási közegek által.

— Eddigi pénztárnok Kovácsi Károly hivataláról lemondván, helyébe Kinizsi Mihály közfelkiáltással pénztárnoknak megválasztatott. A volt pénztárnok számadásának megvizsgálására Gyárfás és Bedőházi igazgatók kiküldetnek, kik megbízatásukban a gyűlés folyama alatt eljárván, a számadást helyesnek és pontosnak találták.

Dicső-Szent-Márton, július 3-kán, 1870.

Gr. Béldi, elnök.

Farnos Elek, jegyző.

Szőlőművelő ekékkel tett próba.

„A nagyméltóságú m. kir. földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszteriumnak folyó évi május hó 18-ról 10,275/805. szám alatt kibocsátott intézvényével elrendelt próbaszántás az Erdélyben Paget János által használt francia mintájú szőlőekékekkel, f. évi június 18-kán a nmlgu veszprémi püspök úr csopaki szőlőjében Balázs Árpád keszthelyi gazdasági tanintézeti tanár, Csapó József, Sarnpék József uradalmi kormányzó és Terstyánszky Lajos urak, mint ezen nmlgu miniszterium részéről felhívott, egy a zalamegyei gazdasági egyesület részéről kiküldött Blau Pál, Bogyai István és Szélley László, valamint a veszprémmegyeyi gazdasági egyesület által megbízott Auerhammer Ferencz, Csapó Kálmán és Fülöp József urak, mint bírálók, s különböző vidékekről összejött számos szőlőbirtokosok és szakértők jelenlétében megtartatván, a kísérlet folytán tapasztaltak eredményét következőkben van szerencsénk jelenteni:

A kísérleti helyiségül kijelölt terület kevésbé lejtős fekvésű két éves forgatás, közönséges agyagtalaj volt, egymástól $3\frac{1}{2}$ lábnyi távolságra a lejtő mentében ültetett 40 vont ölnyi hosszúságú sorokkal.

Az ekék egyike porháló (exstirpator) 5 kapával, külalakjára nézve hasonló a mezeyi gazdáik előtt ismert régebbi 5 vasu ekékhez, gerendójén egy magános öntött vas kerékekkel, melynek emelése vagy szállítása által a szántás

mélysége kormányozható. A kapák előre ékalakba-fössze-futó szárnyakba erősítvék, mely szárnyak ugy vannak készitve, hogy egy, a végponton alkalmazott, csavar segélyével az ültetvény sorainak távolához képest 18 hüvelyktől 3 lábnyi szélességre szétnyithatók, mi ezen ekét egyenes sorok mellett, legsűrűbben ültetett szőlőinkbe is, e tekintetből alkalmazhatóvá teszi. Az eke hátsó részén a szárnyak nyílásában van még illesztve egy, egy sor foggal ellátott s eltávolítható vasborona, mely közepén forgó sarokkal ellátva levén, hasonlóul a szűkebb vagy tágasabb sorok igényeihez alkalmazható.

Az első kísérlet ezen eszközzel oly eredménynyel tétetett, hogy 6 hüvelyk mélységre lebocsátott kapákkal, egy közép termetű és könnyű, de kissé gyors lépésű ló által vonva, egy 40 öl hosszúságú utat ugy le, mint fel a lejtőn egy percz alatt szántott meg, mely alkalommal a keszthelyi m. kir. gazdasági tanintézetnek, (Krafft bécsi mechaniciustól készített) erőmérője az ekére alkalmaztatván, az felfelé 2 mázsa 75 font, lefelé 2 mázsa 60 font átlagos sulyt mutatott. Ugyanezen kísérlet megtétetvén a fentérintett vasborona eltávolítása mellett is, az átlagos suly 2 mázsa 25 fontra szállott.

A munka eredménye teljesen kielégítő, s mind a földnek kellő felforgatása, mind porhanyítása s biztos felforgatása tekintetéből felette áll a kézi-kapás mívelési módnak; csupán a vonó-állat felettébb gyors lépése és az ekének egész szélességbeni alkalmazása mellett fordul elő, hogy a tulságosan megvastagodott s megerősült növények a kapát utjában félretolván, állva maradnak, mi utóigazításra némi jelentéktelenül csekély kézimunkát vesz igénybe, ha szélesebb szőlősoroknál, mint itt, szélesebb eke és lapátok nem alkalmaztatnak. A kézimunka szüksége előfordul még a szőlősorok vonalán, s azok körül a tőkének sértések elleni biztosítása tekintetéből érintetlenül hagyott 2—3 hüvelyknyi keskeny térségen, valamint az egyes tőkék környékének egyengetésénél; ez azonban, mint az uradalmi kormányzóságnak előleges kísérletei alapján tett s alább részletezett saját tapasztalatainkkal egyező számításból kitünik, távol sem csökkenti eme mívelésmód előnyeit.

A vasborona eltávolítása, mint a fentebbi számokból kitétszik, némi gazdálkodás ugyan az erőben, azonban e nyereség nem ér fel azon előnyökkel, melyet alkalmazása a gépnek rendesebb, egyenlőbb menete s a munka tökéletessége által nyújt.

Maga a gépnek szerkezete ellenében egyetlen észrevétel emeltetett, s ez az, hogy a kapák nyelei hengeralakúak levén, csavar segélyével erősítvék a szárnyakba, minek folytán a csavarok tágulása esetén megtörténik, hogy a kapák erősebb akadályra találva, elfordulnak; e hiány azonban a kapanyelek szögletes készítése, vagy ujabban ily helyekre alkalmazni szokott lapos szegecskék bevéssése által legegyszerűbben orvosolható.

A munka folytatásához a gép mellé két egyén kell, egyik, ki a lovat vezeti, ez gyermek is lehet, a másik, ki az ekét tartja és kormányozza, erős férfi; ez utóbbinak változtatása azonban folytonos munkánál szükségesnek mutatkozik, miután a gép összes sulya boronával együtt 85

fontot tevén, fordulatoknál ennek emelése nem kevésbé fárasztó.

A püspöki uradalom kormányzósága által tett előleges kísérletek alapján készített részletes és összehasonlító számítása a következő eredményeket tünteti fel: ezen eke folytonos munkában végez egy óra alatt 600 □ ölet, s így két óra alatt egy holdat; váltott lóval egy napra 10 órai munkát számítva, végez 5 holdat 1200 □ ölével; napszámot számítva a felválthatás végett az ekéhez kétfőt 50 krajczárjával = 1 frt; a két lóartására a kocsis esedékes bérével — ki a lovat vezetheti — és az eke elhasználásával = 2 frt; a fejezetek és sorok közötti munkára 15 leány-napszám 30 krajczárjával = 4 frt 50 kr, összesen 7 frt 50 krba, s így 1 hold 1 frt 50 kr o. értékbe kerül; míg ugyanott az 1868. évi számadások szerint napszámomivelés mellett került ugyanazon munka holdankint 7 frt 44 kr o. értékbe, s így a költség aránya 1: 5, ezenfelül nagy előny, hogy a munka kellő időben hasonlíthatlanul gyorsabban, biztosan és sokkal jobban végezhető az ekével.

A másik eke a halmozó, melylyel őszi munkánál, ott, hol ez szokásban van, a tőkék befödetnek, tavaszi munkánál pedig a kitakarás, nemkülönben a földnek felforgatása s az ugynevezett bakhátak készítése eszközöltetik.

Ezen eke hasonlóul teljesen vasból készült, s kialakjára nézve leginkább hasonló az angol mintára mezei munkákhoz készített ilyenmü ekékhez, úgy, hogy magában a szerkezetben is lényeges eltérés csak abban látható, hogy a kormányvas a szőlősorok távolához képest 9"-tól 12"-ig szélesbithető, s az ekeszarvai, nehogy karózott szőlőben akadályul szolgáljanak, oly szerkezetre készítvék, hogy a szükség szerint jobbra vagy balra áthelyezhetők legyenek, az eke egyenes járásának biztosítására megfelelő szerkezet levén a gerendón alkalmazva.

Ezen eke takarás alkalmával a sor közepén vonatván, ugyanazon sebzett nyomban tér vissza s ekkor a földet kétfelé teljesen és tökéletesen a tőkékre takarja; nyitáskor 2–3 hüvelyknyi távolságban a sorok tövében megy, s ekkor, megfelelő szélességre igazítva, egyszeri fordultával vagyis egyszer fel- és lemelve, a két sor között levő földet tetszés szerinti mélységben teljesen és tisztán felfordítja s az összevetett földből tökéletes szép és szabályos bakhátat készít, munkájával messze túlhaladván a kézimunkát.

Az ekéhez alkalmazandó munkásokra, valamint a pótló kézimunkára nézve ugyanazon számítás áll, mint fennebb a porháló ekénél kifejtettük.

A kéznél levő példány, méreténél fogva, 3 lábat meghaladó szélességű soroknál, az egyszeri fordulás mellett, azzal a teljes sikerrel, mint e szélességben vagy ezen alul nem alkalmazható; mi azonban a kísérlet sikerén mitsem változtat, először, mert hazai szőlővidékeinken az ily módon ültetett szőlő úgy is ritka; másodsor, mert az eke nagyobb alakban is készíthető, s ekkor ily helyen is teljesen megfelel.

A kísérlet alkalmával a 3 $\frac{1}{2}$ '-nyi sorok között a munka teljes sikerrel olyképp teljesített, hogy az eke végig barázdolt először a két sor közötti tér közepén, s ezután tette meg utját fel és le a sorok tövében, s midőn is barázdolás alkalmával dolgozott az eke, az erőmérő mu-

tatása szerint, 3 mázsa, fordítás alkalmával 3 mázsa 15 font súlylyal, mi egyszersmind világos tanúsága volt annak; hogy a munkások első munkálás alkalmával csak közepét vágták fel az utaknak, míg a szélek nyersen maradtak.

A 40 ölnyi hosszúságú uton ezen eke is egy percz alatt egyszer haladt végig, s így rendes használatban egy fordulóhoz kíván 2 perczet vagyis kétszer annyit, mint a porháló; minden egyéb reá vonatkozó számítások teljesen megegyezvén a porhálóra nézve fennebb részletezett számításokkal.

Egy megjegyzés van még csupán mindkét ekének használatára nézve, s ez az, hogy a végpontoknál annyi tér elkerülhetlenül szükséges, melyen a ló kártétel nélkül megfordulni képes, s így a végpontokon legalább 10 lábnyi szélességű utak készítését s a szokásos lugosrácsozatok mellőzését szükségessé teszi; mindazáltal:

A fennebbiek után mindkét rendbeli ekét saját céljára nézve megfelelőnek, s hazai szőlőművelő közönségünkre nézve, nemcsak a munka tetemes olcsósága, de annak gyorsasága s kiváló tökéletessége tekintetéből, s azon körülmény miatt is, hogy az igényelt csekély kézimunkánál fogva a munkáskéz hiányát nagyban pótolja, s a munkának szükséghez képest a szokottnál többszöri ismétlését lehetővé teszi, határozott nyereségnek találjuk, s midőn erre vonatkozó gondoskodásáért a nmltgu miniszteriumnak ezennel köszönetet mondanánk, kérünk kell, hogy azoknak minél tágasb körben leendő gyakorlati ismertetésére s elterjedésére nézve még a kellő intézkedéseket megtenni méltóztassék.

Midőn azonban ezeket megbízatásunkhoz képest előadnók, azt hiszszük, hogy nem hibáznunk, ha ezen nmltgu miniszterium jelen alkalom által kifejezett célzatával egyezőleg, hazai szőlőművelésünk s illetőleg borászatunk fejlődésének emelése tekintetéből, megbízatásunk s erre vonatkozó jelentésünk körén egy lépéssel tulmenve, az itt ez alkalommal egyenkint szokatlan számmal egybegyült szőlősgazdaközönségnek egy meleg óhajtását, mint saját kérelmünket, indokoltan a nmltgu miniszterium tndomására juttatjuk.

Kétségbevonhatlan, hogy borászatunk fejlődésének nélkülözhetlen feltétele, kiviteli kereskedelmünknek ez irányban leendő fokozott emelkedése; hogy pedig e cél általán és nagyban oly módon érhessük el, hogy az mind egyes polgárookra, mind a hazára nézve nemzetgazdasátilag érezhető eredményeket mntasson fel, erre legfőbb s egyedüli feltétel, hogy borainkat úgy állíthassuk elé, hogy azok az előrehaladottabb bortermelő államok terményeivel a világ bármely piacán a versenyt győztesen kiállhassák.

Ez irányban a mennyiség és minőség kérdései jöhetnek szóba. A mennyiségre, nézve nincs kérdés jelen állapotunkban sem többé, s mennyiben ez közvetlen magának a szőlőnek művelésétől függ, e részben a folytonos emelkedés lépcsőin állunk. A főkérdés azonban a minőség. Hogy a nyers anyaggal e tekintetben is bátran versenyezhetünk, az — úgy hiszszük — oly meggyőződésünk, mely hazaszerte helyeslésre kell hogy találjon. Azonban a külföld nem nyers anyagot kíván tőlünk, mert a nemes bor, mely a termelő pincéjéből asztalra téve királyi ital, természetes állapotban megromolva ér tengeri utjának végére, s a versenyen meg-

bukva ép úgy alássa kezdő kereskedelmünk hitelét, mint a lelkiismeretlen nyereszkeskedők keverékei.

Kell tehát, hogy különben zamatos és szeszűs borainkat okszerű pinczekezelés, érlelés, tisztogatás és iskolázás által alkalmassá tegyük úgy az egyenlítő melegét, mint a távoli szállítás egyéb veszélyeit kiállani, s kell, hogy azokat minél rövidebb idő alatt legyünk képesek ily módon előállítani.

Azonban e pont az, melynél még eddig főképp hajótörést szenvedünk. Maga az okszerű pinczekezelés legkezetlegesebb tudománya is aránylag kevesek tulajdona, a tudomány azon magasabb foka, mely a versenypályát feltárná előttünk, csaknem egyesek, drága kísérletek és áldozatok árán megvásárolt titkának mondható.

Itt kérnők tehát mi megnyitni a pályát, kérnők eszközölni oly intézkedéseket, melyeknek segítségével a tudomány mindazok közkincsévé válhassék, kiket viszonyaik e gazdasági ágra utalnak, s kérnők oly intézkedéseket, hogy e tudománynak az előrehaladottabb államokban való fokozatos fejlődését folytonosan haladva követhessük.

E tekintetben bátrak vagyunk a gyakorlati alkalmazásra vonatkozó nézeteinket is közölni azon reményben, hogy azok legalább a szándék tisztaságának s az indokolás igazságának megfelelő tekintetben fognak részesítettetni.

Nézetünk szerint e cél elérhető volna az okszerű pinczegazdálkodás népszerű tanítása, s egy külön magasabb borászati-, kísérleti-, vegytani tanszék felállítása által oly módon, hogy ez utóbbi tanszék állami költségen ellátva lenne mindazon kísérleti eszközökkel, pinczekezelési és vegyészeti gépekkel, melyeket e téren a folyton haladó ipar időről időre felmutat, s az általa szerzett tapasztalatok eredménye tétetnék a nemzet közkincsévé.

Ezen eredményt elérni egyeseknek, bármily vagyon s megfelelő áldozatok mellett csaknem lehetetlen; az államra nézve pénzügyi helyzetünkben tán komoly számítás tárgyát képezheti, de semmi esetre sem hiszszük oly áldozatnak, mely miatt a cél elejthető lenne azon előnyökkel szemben, melyek tőle bár lassan, de biztosan és sokszoros kamatokban várhatók nemzetgazdaságunk emelése által.

Az általános elveket bortermelő vidékünk körülményeihez viszonyítva legkönnyebb s legkevesebb új áldozatokkal elérhetőnek vélnők először: ha a Balaton-Füreden nem rég felállított vinczelléri képezdehez egy tanszék állítatnék az okszerű pinczekezelés népszerű előadására.

Másodsor, ha a kísérleti vegytani tanszék a keszthelyi m. kir. gazdasági tanintézetnél állítatnék fel, és pedig oly módon, hogy a jelenben ott már fennálló gazdasági vegytani tanszékhez csatoltatván, megfelelő díjazás mellett egy oly tanárral láttatnék el, ki e tudományok magaslatán állva, emez igényeknek teljesen megfelelni képes lenne. És e tanárnak tétetnék tisztév évnegyedenként egyszer ott helyben, a kísérleti gépek alkalmazása mellett, nyilvános előadást tartani. évenként egyszer pedig a fürdőidény azon részében, melyen Balaton-Füred az ország legtávolabb vidékeinek lakói által is leglátogatottabb, két hétig e helyen tartani naponta nyilvános előadásokat, melyek végeztével a szóval hallottak gyakorlati észlelése, a Keszthelyre e célból menni kívánóknak, szintén lehetővé tétetnék.

Volt a keszthelyi gazdasági tanintézetnek egy vegyészeti tanára, dr. Schenek István, ki e szakmát évek hosszán kitartó buvárlatai tárgyává tevén, azon kis segély mellett, mely ily czélokra az intézet rendelkezésére adott, fáradhatlan szorgalma által meglepő eredményeket mutatott fel; fájdalommal vált meg tőle a vidék értelmisége, midőn előléptetéséül a selmeczi bányászati akadémiába idegen szakmába áthelyeztetvén, tanulmányai szerény bár, de jótékony kisugárzásától a vidék, s működésének várható nagyobb eredményeitől maga a tudomány ez ága megfosztatott.

Amde, ha lehető volt egyesnek kis körben, hiányos eszközökkel s inkább magánúton hatva, már is lendületet adni az ügynek, mennyivel inkább várható volna, ha a kellő eszközök többé nem hiányoznának, az eljárás ezen vagy hasonló módja által, melyre nézve nézeteinket jelentésünk kapcsán felterjeszteni kívántuk.

Teljes tisztelettel kérjük ennélfogva a nmltu m. kir. földmivéls-, ipar- és kereskedelmi miniszteriumot, miszerint figyelmen kívül hagyva jelen eljárásunk alaki szabálytalanságát, s nem tekintve azt, hogy midőn szavunkat föl-emeljük, illetékes testületnek sem volnánk tekinthetők, méltóztassék jelen kérelmünk tárgyát s annak indokait fontolóra véve, a cél elérésére minden lehető a tárgy fontosságához mérten mielőbb megtenni. *)

Mutatvány, a „Községi Faiskolá“-ból.

Irta: Kócsi Károly.

III.

2. Milyen talaj kell a gyümölcsfának?

A tanító az iskola telkén s a kis gazda éppen úgy nem válogathatnak a talajban, mint nem a fekvésben; azonban gyümölcsösnek szánt kertrészüket — ha a fekvés arra való — megjavíthatják, még akkor is, ha az arra nem igen alkalmas, sőt nagyon köves volt is, csak tulságosan nedves, vadvizet ne legyen az. Az iskolának szánt darabon tagosításkor a beállítandó oltványos- és gyümölcsösre szintén figyelmet kell fordítani az előjáróknak.

A gyümölcsfa a merő agyag, teljesen kötött talajt és az egészen porond vagy tözegréteget kivéve, inkább, kevésbé minden földben megél ugyan; de a ki válogathat még a földrétegekben is, jól teszi, ha jó erejű, legalább is 6 lábnyi méjj, termő talajt választ, mely az oltványos földjénél jobbacská legyen. Így, kedvező égalj alatt a gyümölcsfák magasra és terjesre nőnek s bőven teremnek, ha gyökerük köben meg nem akad s egészen terméketlen palás vagy a vizet könnyen átbocsátó porondot nem talál.

Gyümölcsösre legjobb talaj az, mely legalább 4 láb méjjen inkább kötött agyagos, mint torha, porondos, s melyben kevés márgavegyület is van. Az alább fekvő réteg lehet más természetű is, csakhogy a gyököt átbocsássa. Mindenestre új részt kell fölfogni; mert a már egyszer gyümölcsösnek használt helyen — kivált ha a fajokat sem változtatják, hanem alma helyére almát ültetnek — kiéltsége mi-

*) Lásd „Erd. G.“ 156. lapján az egyleti jegyzőkönyvnek jellemeire vonatkozó pontját. Szerk.

att mindaddig terméketlen lesz az, míg földjét egész gödör szélességben meg nem ujtják.

Egy nem rég levágott, jó fekvésű, lankás erdő talaja, mely nem köves, nem tulságos porondos, s melyről a termő réteget a záporok még nem hordták le: szintén fordítható új gyümölcsösre, úgy a kissé fennebb fekvő töretlen rétek is, ha nem szerfölött szárazak, de nem is vadvizesek. A nagy gyümölcsösöknek szánt helyet mindenestre több helyen meg kell ásni, legalább 4 lábnyira, hogy számíthasson a gazda s tudja meg, hogy mily alapra épít.

Kis birtokos, háznál levő kertecskéjét, ha földje gyenge, lassankint megjavíthatja. Az egészen sovány kerti földet egymás után több évben jól meg kell trágyázni, abban két-három éven át kapás növényt mivelní. Az ily föld forgatás (rigolirozás) után teljesen megjavul. Tiszta köves helyre legalább másfél öl széles, egy öl méjj gödröt kell ásni s azt új, vegyített földdel megtölteni. Csupa agyagot, palamálladékot — minthogy azok magukra nagyon soványak — az esővizet nehezen bocsátják át, nagy hőben kiszáradnak s a gyökereket csaknem megfojtják: iszappal, homokkal, márgával, mészszel vagy ezek vegyítékével kell gödör ásáskor elegyíteni, melyekhez okvetlenül egy kis termékenyítő rész is járuljon.

Vizes rétegeken csatornákat húznak a víz leszivárgására; a kihányt földdel a beültetendő táblákat emelik, s a sánczok szélét, gyorsan növő, sok vizet elpárologtató fűfélékkel sűrűn beültetik. Legnehezebb, szinte lehetetlen az egészen száraz oldalak javítása; azokon — ha csak minden gödör új földet nem kap — apró fa, apró gyümölcs terem.

Almafának elég méjj, meszes, agyagos vagy iszapos talaj kell, mely kissé nedves és hives legyen, kevés porondot és kövecset még megtűr.

Körtefának már méjj talaj kell. Lehet az kissé kövecses is, csak hogy legalább hat lábnyira használható legyen, különben hosszú karógyökerét nem bocsáthatja le. Ez a vizes helyet éppen nem szereti, s kivált az asztali fajta több meleget kíván, mint az almafa.

A csontárosok már nem oly válogatósak. A kajsi és őszi barack még megkívánják a méjj és meleg ta-

lajt, az utóbbi kevésbé méjj földben is jól tenyész: de a szilvák és szilványoknak bármily földvegyület jó, csak hogy vegyület legyen, s nem egyféle. Méjjségre egyik sem vágyik; kövér, kissé nedves, valamennyire fedett helyen örömet teremnek. Azért a nem igen száraz alatt fekvő rétek körül a szilva eléggé nem ajánlható gyümölcsfaj.

A cseresznye egészen száraz helyet kíván; jól tenyész még akkor is, ha kissé porondos, köves is a föld, csak hogy az északi és keleti szelektől védve legyen. A meggy legkevésbé követelő. Porondos, köves földben is jól diszlik, a szelet is türi; de a tultrágyázott és nedves helyen a mézga miatt nem sokáig él.

A diófa a fekete földet szereti, megél ugyan a kövesebb helyeken is; de a vizenyegesen ez is hamar kipusztul.

Egyébiránt a mely föld egyre jó, jó az más növényre is. A jó szántóföld is megtermi — ha szélnek nincs nagyon kitéve — a legjelesebb körtétet is, s magának és a hazának nem igen tenne egyhamar fontosabb szolgálatot mind a nagy, mind a kisebb birtokos és a község, ha a tagosított vagy bármely nagy darab tábla oldalát gyümölcsfákkal ültetné be. Illendő ritkán kell ültetni azokat, legalább 8 ölnyire egymástól, s magas törzsre nevelni, hogy alattok az eke mindenütt könnyen eltérhessen. Kárt soha sem okoznak azok, míg fölnevekedve árnyal, gyümölcsöcsel s ki-dőlésük után tűzifával is szolgálnak. *)

*) Reméljük, hogy m. kormányunk módját fogja találni, hogy nagyobb birtokosokkal, községekkel, vasút-társulatokkal egyetértve, vas- és ország, úgy községi útaink rendre gyümölcsfákkal beszélgesse-nek. Szélesebb utak mellé kétfelől, községi mellé egyfelől minden-estre válogatva kellene a fákat ültetni; cseresznyét, körtét, almát 6-, szivákat 4 öl távolra egymástól. Tagosított birtokok vagy nagyobb darab földek szélére is haszonnal ültethetne a lakosság fákat. De már ilyen helyekre, hogy az eke is könnyen fordulhasson, 7-, sőt 8 ölnyire kell egymástól rakni, inkább keveset egy évben, de kád nagyságu gödrökbe. Régebben is tettek egyes próbát hazánkban; ma a tömeges ültetés az iskolákban mindenütt egyidejűleg eső tanítás, magyarázat tán megértetné népünkkel e fontos tárgyat. Némcsak a port fogják föl azok, hanem jó évben bőven kifizetnék a községi utak javítását, valamint a községi út-ör díjját is. Vas- és országutakon az utászok tiszte lenne a felügyelet. Így van ez külföldi, jól rendezett községekben.

T Á R S A L G Ó.

Értesítés.

I.

A kolozs-monostori magyar kir. gazd. tanintézetben a beiratás a külnövendékeket illetőleg folyó év october 20-án veszi kezdetét, s tart october hó 31-ig.

Felvételi feltételek: legalább 17 év s 6 gymnasiumi vagy 4 reál iskolai osztálynak jó sikerrel való bevégezése, munkára képes egészséges test-alkat, jó erkölcsi magaviselet.

Tandij: félévenként 10 frt. o. é.

Az előadások: nov. 3-án kezdődnek.

Bővebb értesítéssel szolgál az igazgatóság. Kolozs-Monostor u. p. Kolozsvár.

Az igazgatóság.

II.

A kolozs-monostori magy. kir. gazdasági tanintézetnél a folyó év jul. 6-án kiirt pályázat értelmében az 18^{70/71}-dik tanévben betöltendő állami ösztöndíjas helyeket a nagyméltóságú földmivelési, ipar- és kereskedelmi magyar királyi miniszterium septem-ber 23-áról szóló 17865/1664 szám alatti leiratában a következő ifjaklak adományozta:

Bene József, Dózsa István, László József, Pataki Lajos, Vida Lajos, Gyelán János, Mihály Gyula, Tófalvi Sándor, Csete György, Fehér János, siménfalvi Kozma Gyula.

Intézeti szabad helyet nyert Csoor Tivadar.

Az illetők állomásaikat folyó év nov. 1-jével köteleztetnek elfoglalni.

A többi folyamodók felhivatnak, hogy folyamodványaiknak személyesen való átvétele vagy annak posta útján való átküldése végett forduljanak az igazgatósághoz.

Miután pedig ez évben még hét intézeti szabadhely van betöltendő, az ezen helyekért folyamodni szándékozó ifjak, kik ez évben egyenkint 150 forint befizetése mellett ugyanazon ellátásban részesíttetnek, mint az állami ösztöndíjasok, ezennel felhivatnak, hogy szabályszerűen felszerelt folyamodványaikat folyó oct. hó 10-ig az igazgatóságnál, (Kolozs-Monostoron) nyújtsák be.

Kolozs-Monostor, 1870. szeptember 30.

Az igazgatóság.

Honnan vegyünk gyümölcs-csemetét?

Még a rendes őszi hirdetések előtt, két helyről kapunk tudósítást jó minőségű csemetékről.

A jó kertésznek mindig van néhány száz különböző koru vad fája és a kitünő új gyümölcsfajokból csak ötöt kell rendelni, a mihez sokkal kevesebb költséggel jut, mint a csemetékhez, míg azonban az ilyen „jó kertészek” száma nálunk oly csekély mint jelenleg: köszönettel tartozunk azon hazánkfiainak, kik szükségök felett szaporított válogatott jó faju csemetékkel kertésztsáik mulasztásait pótolni igyekezzenek.

1) Nagy Ferencz tanár, ki köztudomás szerint évtizedek óta annyi fáradságot fordított hazai jeles gyümölcsfajaink föl kutatására s a külföldi jelesek meghonosítására tordai gyümölcsiskolájából 400 darab 4—6 éves csemetét bocsát a jelen őszi folytán, a közönség rendelkezésére; u. m.:

- 100 darab almafát, mind eredeti erdélyi faj,
- 200 darab körtvefát, Grégoire-féle legelső ranguakból;
- 100 darab meggyfát, mely a legjobbnak talált következő 4 fajra terjed: prágai muskotály, Hortensia királyné, spanyol-, és éjszakai meggy (ujdonság); ezek egymás után 4 hét lefolyása alatt szoktak érni.

A csemeték darabja 50 új kr; megrendelhetők Kolozsvárt Nagy Ferencz bel-farkasutczai lakásán, vagy Tordán, saját piaczi házában.

3) B. Bornemisza Károlynak Csicsó-Kereszturon (utó posta: Debrek), 600 darab 2 éves, 3—4 láb magas, magról iskolában nevelt diófája van eladó Darabja 30 kr, százanak ára 25 frt. Venni szándékozók Csicsó-Kereszturon Oláh József gazdatiszthez forduljanak.

— 6.

Tervrajza

a kuküllőmegyei gazd. egyesület által 1870. év november hó 1-, 2-és 3-dik napján Radnóthon, a gr. Bethlen Camilló úr udvarában rendezendő gazdasági kiállításnak.

Kiállítandó tárgyak: 1. Gabonaneműek. 2. Kerti vetemények. 3. Gyümölcsök és szőlők. 4. Háztartási czikkek. 5. Borok. 6 Takarmánymagvak. 7. Olajneműek. 8. Rostnövények. 9. Házi iparczikkek. 10. Gazdasági tenyészállatok. 11. Gazdasági gépek és eszközök. 12. Gazdasági kovács- és bodnárneműek.

A kiállított tárgyak jelesebbjéért az absolut elven alapuló bírálatok nyomán pénzjutalmak, illetőleg: három rangu dicséző oklevelek fognak kiosztatni, és pedig:

A) Pénzjutalmak a következő tárgyakért u. m.:

1. Gabonáért (miből két királyhágóninzeni vékának kell lenni a vásárra kiállítani szokott minőségben): a) búzára 2 frt, b) rozsrá 2 frt, c) kukoriczára 1 frt, d) árpára 1 frt, e) zabrá 1 frt.

2. Kerti veteményekért: a) egy teljes kertiveteményekből álló, u. m.: pityóka, murek, petrezselyem, ezeller, veres- és fokhagyma, káposzta, karalábé, karfiol- és paprikából kiállított csoportnak 1-ső jutalom 5 frt, 2-dik jutalom 2 frt; b) fuszjára 1 frt, c) borsóra 1 frt. (A két utóbbiból legalább 4 kupának kiállítva kell lenni.)

3. Gyümölcsökért (legalább 10 faj jeles alma vagy körtve kiállítójának) 1-ső jutalom 10 frt, 2 dik jutalom 5 frt.

4. Háztartási czikkekért: a) aszalványokra vagy befőttekre 1-ső jutalom 2 frt, 2-dik j. 1 frt; b) eczetre 1 frt, c) sajtra 1 frt, d) kenyérré 1-ső jutalom 2 frt, 2-dik j. 1 frt.

5. Borokért (melyekből a kiállítónak legalább 20 kis vederrel birnia kell).

1) 1869-ben termettekért: a) fajborra 1-ső j. 1 db arany, 2-dik j. 5 frt, 3-dik j. 3 frt; b) elegyes faju borra 1-ső j. 1 db arany, 2-dik j. 4 frt, 3-dik jutalom 2 frt.

2) 1868-ban termettekért: a) Fajborra 1-ső jutalom 1 db arany, 2-dik j. 5 frt, 3-dik j. 3 frt; b) vegyes borra 1-ső j. 1 db arany, 2-dik j. 4 frt, 3-dik jutalom 2 frt.

3) 1868-on tul termett: 6 színborokért 1-ső jutalom két dij 1—1 db arany, 2-dik j. két dij 5—5 frt, 3-dik j. két dij 3—3 frt; 4-dik jutalom két dij 2—2 frt.

4) Asszaborokért 1-ső j. 1 db arany, 2-dik jutalom 3 frt, 3-dik j. 2 frt.

6. Takarmánymagvakért, (melyekből legalább 10 fontnak kell kiállítva lenni) a) lóheremagra 4 frt. b) luczernamagra 4 frt, c) búkkönyre 2 frt, d) czirókra 2 frt.

7. Olajmagvakért, (melyekből 8 kupának kell kiállítva lenni) a) repezére 2 frt, b) kenderre 1 frt, c) lenre 2 frt, d) napraforgóra 1 frt.

8. Rostnövényekért: a) kenderre 1-ső jutalom 2 frt, 2-dik j. 1 frt; b) lenre 1-ső jutalom 2 frt, 2-dik jutalom 1 frt.

9. Házi iparczikkekért: a) kenderfonalra 2 frt, b) lenfonalra 1 frt, c) kenderszövetre 1-ső jutalom 2 frt, 2-dik j. 1 frt; d) zsákra 2 frt, e) harisnyaposztóra: 1) fehérért 3 frt, 2) szürkeért 3 frt, f) czondraposztóra 3 frt, g) czalma- vagy vesszőfonásra 2 frt.

10. Gazdasági tenyészállatokért: 1) lovak közül: a) 3—4 éves ménre 2 db arany, b) 3—4 éves kanczára 1-ső jutalom 2 db arany, 2-dik jutalom 1 db arany.

Melléklet az „Erdélyi Gazda, 18-dik, számához.

2) Szarvasmarhák közül: a) legkitünőbb magyar faju bikára 1-ső jutalom (államdij) 100 frt, 2-dik j. 15 frt; b) kitünő magyar faju tehénre 1-ső jutalom 10 frt, 2-dik j. 4 frt; c) legszebb magyar faju két éves üszőre 1-ső jutalom (államdij) 25 frt, 2-dik j. 10 frt, 3-dik j. 4 frt.

3) Hazai faju juhok közül, melyek lehetnek keresztezetek is: a) kosra 1-ső jutalom, gr. Bethlen Camilló úr ajánlata 15 frt, 2-dik j. 5 forint; b) anyajuhra 1-ső jutalom 5 frt, 2-dik j. 2 frt.

4) Sertések közül: a) 1869-iki kanra 1-ső jutalom 5 frt, 2-dik j. 2 frt; b) 1869-iki koczára 1-ső jutalom 5 frt, 2-dik j. 2 frt.

11. Gazdasági gépekért: 1) szorórostára 2 darab arany, 2) közönséges kerülő vagy váltókére 5 frt, 3) vasekére 1 db arany, 4) törökbuza-morzsolóra 1 db arany, 5) boronára 5 frt, 6) hengerre 3 frt.

J e g y z e t. A kiállított gépek kitünőbbjeiből a kiállító bizottmány, az alapszabályok 29. szakasza értelmében, az egyet tagjai között való kisorsolás végett vásárol.

12. Gazdasági kovács- és bodnár munkákért: a) a legkitünőbb gazdasági kovácsmunkákra 1-ső jutalom (államdij) 50 frt, 2-dik j. 10 frt; b) a legkitünőbb gazdasági famunkára (hová tartoznak hordók, szekerek stb.) 1-ső jutalom (államdij) 50 frt, 2-dik jutalom 10 frt o. é.

B) Dicsérő oklevéllel tiszteltetnek meg mindazon kiállítók, kiknek kitünő czikkei, a bírálatok szerint, arra alkalmasoknak ítéltetnek.

S z a k s é g e s t u d n i v a l ó k :

A gazdasági tenyészállatok kiállítóinak községi bizonyítványnyal kell igazolni, hogy azok legalább egy éve sajátjaik, különben jutalomra igényt nem tarthatnak.

A gazdasági tenyészállatok az első napon, azaz november 1-én a rendező bizottmány titkáránál a gróf Bethlen Camilló úr udvarában jelentendők be, melyek fölött a bírálat és díjkiosztás azon nap meg fog történni.

A borok kiállítói palackjaikra csak is az évszámot, s hogy faj, elegyes vagy aszu, s egy jelszót vagy ígét írhatnak; a kiállítóinak s a bortermő szőlőhegynek megnevezése a palackhoz mellékelve, a palackokra irt jelszó vagy ige idegen kézzel irt czímmel, idegen pecséttel ellátott levélkében küldendő be s adandó át a rendező bizottmányi titkárnak; különben kizáratik a versenyből s így a jutalmazhatásból is, valamint azon borok is, melyek egy fajból csak egy palackban küldetnek be.

A kiállítandó tárgyak, kivéve a tenyészállatokat, 1870. october 31-ig küldendők Radnóthra a gróf Bethlen Camilló úr udvarába, a „rendező bizottmányhoz“ czimezve és minden tárgyon megnevezve, hogy a kiállító „visszavárja“ vagy az „egylet részére ajánlja.“

A látogatók 10 kr. belépti díjt fizetnek.

A kiállítás befejezése után a jutalmak, úgy a dicsérő okmányok kiosztatnak, a visszakívánt tárgyak kiadatnak, az egylet részére ajánlottak pedig a tárlat utolsó napján elérveztetnek.

Dicső-Szt.-Márton, 1870. jun. hó 12-dik napján.

G y á r f á s I. a j o s, m. k.
a rendező bizottmány elnöke.
F a r n o s E l e k, m. k.
rendező bizottmányi titkár.

M e g v á l t o z t a t o t t e l ő r a j z a

a debreczeni kertészeti egylet által 1870. évi oct. 8., 9. és 10-dik napjain rendezendő hazai gyümölcs, bor, kerti vetemény és kertészeti műszerek kiállításának.

Kertészeti egyletünk már több ízben rendezett tömeges kiállításai alkalmával meggyőződén azoknak jótékony hatásáról: a hazai gyümölcsészet fejlesztésére ez évben ismét tömeges kiállítást rendez, melynek idejére s rendére nézve már a f. é. jul. 20-án kibocsátott előrajz szerint intézkedett is. Azonban a magy. kir. földművelés, ipar és kereskedelmi miniszter ur ő nagyméltósága f. é. sept. 1-én 18,273. sz. a. kelt intézményében a hasonló czélokra rendelkezésre álló alpból 300 forintot utalványozván kiállítási jutalmazásokra, e miatt az előbb kibocsátott előrajzot megsemmisítvén, mai alólirt napon következő határozatokban állapotott meg.

1. A kiállítás megnyittatik october hó 8-án délután 3 órakor, szab. kir. Debreczen város nagy tanácstermében s folyvást tart october 9. és 10-ik napjain.

2. Kiállítható mindennemű kerti termény, ugymint: gyümölcs (nyersen, aszalva, vagy befőzve), száraz főzelék, zöldségek téli eltartásra készítve is; bor, szesz, dohány, virágok, gyökerek, hagymák, magvak, és kertészeti műszerek.

3. Nyers gyümölcsből válfajonként legalább 3, legfeljebb pedig 6 drb küldendő; a többi fentebb előszámlált kerti terményekből csak annyi, hogy az a tömegben el se vesszen, tulságos tért se foglaljon.

4. Minden küldeményre feljegyzendő a küldő s a tárgy neve, a termesztés helye, a tárgy netaláni különös sajátosságai, elkészítésének vagy eltarthatásának módja.

5. Minden küldemény, a mennyire csak lehet, a tárgyak, illetőleg gyümölcs válfajonkénti pontos név- és mennyiség-jegyzékével együtt october 6-ig bezárólag a debreczeni gyümölcs-kiállítást rendező bizottmányhoz a városházi nagy tanácsterembe utasítandó. Vidékről postán vagy vasuton szállítandó küldemények csak bérmentesítve fogadtatnak el.

6. Mind a gyümölcsök, különösen a szőlő, mind más tárgyak gondosan csomagoltassanak, hogy a kiállításra versenyképesen érkezhessenek meg.

7. A kiállított téli, és így még akkor nem izlelhető gyümölcs-példányokból válfajonként kettőt tartozik a kiállító az egyletnek átengedni, az érés kellő pontján történendő megizlésre. De csak azon válfajokból, melyeket az izelő, illetőleg bíráló bizottmány kijelölend.

8. A kiállítás berekesztetvén october 11-én délelőtt, kiállított tárgyait mindenki elvitetni tartozik; ellenkező esetben azok, a kiállítási költségek fedezésére elárvereltetnek.

9. A bíráló bizottmányok működéseiket oct. 8-án délelőtt kezdik meg, s ha azt befejezték, az eredmény közhírré tétetik. A kitüntetést nyert tárgyak kiállítói előszmerő oklevelekkel, illetőleg pénzbeli jutalmakkal is fognak megtiszteltetni. Még pedig, miután már most nemcsak azon szerény összeggel rendelkezhetik az egylet, mely a szab. kir. Debreczen város ügybuzgó tanácsa által e czélra ajánlott 50 frtból, s egyes tagjai által adományozott 3 aranyból, 2 db

arany dollárból, 3 db kétförintos 2 db egyleti tallárból gyűlt össze, hanem ezt a magy. királyi földmivelés, ipar és kereskedelmi miniszter ur ó nagyméltósága is 300 frttal nevelte: a kiosztandó jutalmak következőleg állapították meg.

a) A legnagyobb és leghelyesebb elnevezésű alma- és körtegyűjtemény 10 arannyal.

b) A legkitünőbb szőlő-gyűjtemény 6 arannyal.

c) A leggazdagabb, s hitelesen igazolt belföldi természetű haszon- és díszkertészeti maggyűjtemény 6 arannyal.

d) A legkitünőbb borsgyűjtemény 6 arannyal.

e) A kiviteli kereskedelemre legalkalmasabb természetes és szárított fűszerek és aszalt gyümölcsök gyűjteménye 6 arannyal.

f) A kitünő kertészeti eszközök legjelesebb gyűjteménye 5 arannyal.

g) A legtöbb válfajokból álló s leghelyesebb elnevezésű körtegyűjtemény 4 arannyal.

h) Ugyanilyen almagyűjtemény 4 arannyal.

i) A legtöbb válfajú s leghelyesebb elnevezésű asztali szőlőfajokból álló gyűjtemény 4 arannyal.

k) A legkitünőbb saját termelésű zöldség-gyűjtemény 4 arannyal.

l) Természetes szárított s kivitelre is alkalmas virágok legjobb izléssel összeállított s leggyakorlatiabb módon csomagolt gyűjteménye 5 arannyal.

m) Helybeli ugynevezett libakertész által saját termeléséből bemutatott legkitünőbb konyha-zöldség-gyűjtemény 1 arannyal.

n) A legkitünőbb hegyibors-gyűjtemény 1 arannyal.

o) A legjobban kezelt és legkitünőbb debreczeni kerti őbor 2 arany dollárral.

p) A legszebb és legjobb törma egy db 2 frtos tallérral.

q) A legkitünőbb dió- és mogyoró-gyűjtemény külön-külön egy-egy 2 frtos tallérral.

r) A legkitünőbb birs alma egy darab egyleti tallérral.

s) A legszebb és legjobban feldolgozott aszalt vagy befőtt gyümölcs egy db egyleti tallérral.

Ezen kívül szabad kezét enged magának az egylet, más több a körülményektől függő jutalmak osztásában.

10. A kiállítás megtekintésére a nem tagok és nem-kiállítók belépti jegyért 20 krt, gyermekek pedig 10 krt fizetnek. Kiállítók s az egylet tagjai a kiállítás egész tartamára szóló ingyen-jegyet kapnak a pénztárnál.

A debreczeni kiállítások a legközelebb lefolyt időben országos fontosságra emelkedtek nagyszerűségüknél fogva, mit nem csupán a helybeli gyümölcsészek igen szép, sok és válogatott válfajú gyümölcsei, hanem főképp az ország különböző részeiből tett számos és kitünő küldemények emeltek oly nevezetességre; mely a közfigyelmet, illetőleg a megtekintést a legnagyobb mértékben megérdemli.

Felkérjük tehát jelenleg is hazánk kertiparának barátait, hogy kiállításunkat mind becses küldeményeikkel, mind nagybecsű megjelenésükkel megtisztelni méltóztassanak, hogy így kezdet fogva, a nemzetgazdaság ezen fontos ágát, honfui kötelesség szerint, erőnkhez képest előmozdithassuk.

Kelt Debreczenben, a kertészeti egyletnek 1870. évi sept. 7-ik napján tartott választm. üléséből. Simonffy Imre m. k., egyt. elnök. Szathmáry Sándor, m. k., egyt. jegyző.

Országos kender-kiállítás programja.

I. Az országos kender-kiállítás, a sajtó-, turó-, s egyéb tejtermék-kiállítással egyidejűleg, 1870. évi november hó 3—12. napjain fog megtartatni Pesten a köztelken.

II. A kiállítás kiterjed:

1. Szálas kenderre, magvas- és virágosra;
2. kendermagra;
3. kikészített kenderre, a kikészítés különféle phásisaiban, és pedig úgy
  - a) természetesen, mint
  - b) mesterséges uton áztatottra;
4. kész fehérítlen fonál- és vásznakra.
5. Mindennemű eszközök-, gépek- és készülékekre, s ezek mintáira, melyek a kender kikészítéséhez hasznaltatnak.

III. A miniszterium által kitűzött jutalmak a következők:

A) Nem áztatott, kikészítetlen, egyenlő hosszú és finom, legszebb szálas kenderre:

1-ső díj	100 frt.	} 255 frt.
2-ik "	80 frt.	
3-ik "	50 frt.	
4-ik "	25 frt.	

B) Legnehezebb, egyenlő és tiszta kendermagra:

1-ső díj	25 frt.	} 40 frt.
2-ik "	15 frt.	

C) Kikészített kenderre:

a) természetesen áztatottra:

1-ső díj	100 frt.	} 255 frt.
2-ik "	80 frt.	
3-ik "	50 frt.	
4-ik "	25 frt.	

b) Mesterségesen áztatottra:

1-ső díj	100 frt.	} 190 frt.
2-ik "	60 frt.	
3-ik "	30 frt.	

D) Fonál és vásznakra:

1-ső díj	25 frt.	} 40 frt.
2-ik "	15 frt.	

E) Kender-készítő eszközök és gépekre:

a) Legjobb sorozat (sortiment) kézi eszközökre:		
1-ső díj	100 frt.	} 160 frt.
2-ik "	40 frt.	
3-ik "	20 frt.	

b) Egyes eszközökre:

1-ső díj	40 frt.	} 60 frt.
2-ik "	20 frt.	

c) Gépekre sorozatban vagy egyenkint:

1 arany	} egyesületi nagy érem.
1 ezüst	
1 bronz	

Összesen 1000 frt. és 3 egyesületi érem.

IV. Az A) alatti szálás (nem áztatott) kenderért adandó jutalmak azon föltételhez köttetnek, hogy a kiállító községi és szakértői bizonyítványával tartozik igazolni azt, hogy a területen, melyen a kender termett, a bemutatott termék, az egész termés közepes minőségének megfelel; e föltétel a kendermag megbirálásánál is alkalmazandó leend.

V. A kiállítandó tárgyak mennyiségére nézve:

- szálás kenderből legalább egy kéve;
- kendermagból legalább 5 itcze;
- kikészített kenderből (természetesen vagy mesterségesen áztatottból) 1 kéve;
- fonálból egy tekercs, és vászonból egy vég küldendő be.

VI. A tárgyak bejelentését legfelyebb folyó évi october 1-ső napjáig, a kiállítandó tárgyakat pedig legfelyebb f. évi october 15-ig napjáig be kell küldeni, az országos magyar gazdasági egyesület titoknoki hivatalához czimezve (Pesten, üllői út 12-ik szám köztelek).

VII. A bejelentésekben a kiállító neve, lakhelye, a kiállítandó tárgyak megnevezése mellett, sziveskedjenek a t. kiállító termelésük nagyságát (földterület és termésmennyiség szerint), a termék és készítmény eladási helyét és rendes árát, az áztatás módját, s a talaj minőségét is feljegyezni, melyben a kender termett.

Pesten 1870. június 21-én.

A földmivelés-, ipar- és kereskedemügyi m. kir. miniszterium megbízásából.

Az országos Magyar gazdasági egyesület nevében:

Korizmic László, alelnök.
Móricz István, titoknok.

Levelezés.

Koltó, 1870. sept. 18.

Őszivetéseink — mi a mult ősszel történt sok esőzés, s az azt követő marhabetegség miatt igen kevés volt — a sok esőzés és drága munkabér mellett is betakarítottak. Mennyiségre közepes, miróségre szép. A tavasziak, milyen: árpa, zab, alakor és tavaszbuza gyengén sikerültek.

Repczét e vidéken köveset vetnek, az azonban, a hol termesztik, jó termést ad és szépet, inkább a káposzta-repcze divatozik.

Széna, s általán véve a mesterséges takarmány-félék közepes termést adtak; sarju kevés lett, minek oka: a silány talaj és gondozatlan rétkelzés.

Haricskáink — mi itt nagyban termesztetik, — nagyra nőttek, roppant virágosak még most is; de éretlenek, s kevesett fognak fizetni, ha megérnek is.

Kukoriczáink a legtöbb helyen bőtermést ígérnek, mihez azonban kevés reményünk van, mivel a sok esőzés és hideg időjárás miatt nem érhetnek meg; két része még tejes. Már 8 napja szüntelen esik az eső, hideg északi szél főként ma 18-án 3° R. meleg volt. Az alig 1 óra távolságra eső bányai hegyeket vastag hó borítja, mi a vidék lakóit aggodalomban tartja, félvén a bekövetkező dértől. Bortermést illetőleg — a hol a mult téli hideg, a nyári jég megkímélte, — van ugyan fél

termés, de a szőlőszemekkel madarat lehet löni. Itt ez évben nincs szüret.

Gyümölcs, ugy szintén makk, mondhatni majd semmi, annál több a gesztenye.

Állattenyésztést illetőleg, csak more patrio tengetik; itt az állat tenyésztés, ép ugy mint az agricultura csak pang; kivéven a sertészténysztést, a mi igen sok helyen szép sikerrel virágzik. — Nem mellőzhetem itt érinteni a vidéket majd minden évben nagy mértékben meglátogató állat betegségeket is. — Erősebb meleg idején gyakori a bélguladás mind a szarvasmarhánál, mind a lónál, később ha az idő kezd hűlni, s főként ha változatos: a lépfene, léptályog (antrax) uralkodik. — A sertéseket leginkább a torok-daganat (A bringt) sepri.

Székely János.

Torda 1870. sept. 19.

Huszonöt év óta ez a harmadik, a mikor a szőlő éretlen marad; a csemege-szőlők 3—4 faj kivételével mind egreszek. A borszőlők közt a gamay és traminer volnának koránérők, de ezek is kiállhatatlan savanyuk. 1832-ben a gazdák megszöktek a szüret elől; most is, ha így megy, legtanácsosabb lesz megszökni. Én azonban próbát teszek a Gall-féle borjavítási rendszerrel (szőlőczukornak a musthoz elegyítésével) s meg is rendeltem 2 mázsa keményítő czukrot; ha más helyeken sikerült: nálunk is csak lesz valami sikere.

N. F.

Maros-Vásárhely, 1870. sept. 21.

Ily rendetlen időjárás, mint általában ez évi, rég nem busította gazdáinkat. Ennek következése: hogy a tavasz gabonák nem sikerültek, a szőlő a mi kevés is, tul van már azon, hogy használható bort adjon. Dér ugyan nem volt még, de az sem sokáig késik, mert a Besztercezi havasokat, Hargitát, székhavasát, néhány nap óta hó fedi, sőt Parajd és Szovátn is havazott.

(Sz. H.)

Háromszék, szept. 22. 1870.

Rendkívüli időjárás. Julius közepétől folyvást esős időnk járt, az őszi gabonát igen nagy bajjal lehetett learatni, és vízesen, megzöldülve behordani; a tavaszi nagyobbára még mind a mezőn rothad; sarjut nem lehet kaszálni a sok víz miatt, a krumpli elrothadt, a törökbuza éretlen maradt. Ma reggel az erdők hóval boritvák. Vetni nem lehet a sok eső miatt.

(„K. K.”)

Vitályos György, lelkesz.

Kolozsvár, 1870. szeptember 28.

(Selyemtenyésztés.) A kolozsvári magyar-kapu tőzsomszedságában Andrásovszki nővérek, már évek óta nyilvános elismerésre méltó kitartással és eredménnyel úzik a selyembogár nevelést, sőt egy lépéssel tovább haladva: saját s a kisebb tenyésztőktől egybevásárolt gubóikat lemotolálva árusítják el. Jelen soraimmal ez évi működésüket kívánom megismertetni.

— Közelebről a magyar-kapun kívül fekvő szegletház kapuja előtt haladván el: szemembe tünt két gyorsan forgó, különös alaku motola, melyekre 4—4 csomó finom fejt és sárga fonál tekergőzött. A motolák háta megett egy-egy üst forró víz, melyben csoportba gyűjtött selyembogók uszkáltak; mintha czernyi vékony gyepelőszárat markolna: ugy tartá bal-

kezébe szorítva a gubókat pórázon, vezérszálaiknál fogva, egy nő. Az üst motola felőli oldalán, négy kis csomóban 6—7 gubó ugrált-forgott egymás mellett s szálaik egy fonallá egyesülve vonultak a motólára; mikor valamelyik csoportban egy-egy gubó lefogyott és forogni megszűnt, azt a gubótartó hideg vízbe mártott kézzel hirtelen kikapta, s nyomban utána egy vezérszálat dobott a megvékonyult fonalhoz, mely gubóját maga után vonva kezdett a motólára tekeredni. Mikor a gubók az üstből mind kifogytak, a motola megállott; az üstbe új gubókat raktak s egy kis seprűvel — mint mikor a tojásfehérből habot vernek — addig csapkodták, míg a szálvégek a seprűre ragadtak, honnan a gubótartó nő lemarkolhatta s a munka tovább folyt. — A szobában a megszáritott s szépen összecsavart matringok állottak egymásra rakva, eladásra készen.

Andrásovski nővérek az idén 8 lat milanoi (sárga) és 3 lat japáni (zöldes fehér és sárga) selyempille tojást kelesztettek, melyből összesen 270 font milanoi és 265 font japáni nyers gubót neveltek. A milanoi jóval finomabb és becesebb selymet ad, de hernyói annyira elbotegesedtek, hogy jövőre nem reménylnék utána kielégítő hasznot s tenyésztésével fel szándékoznak hagyni; a japáni hernyók mind egészségesek voltak. A japániból másfél annyi gubó kell ugyanannyi selyemhez mint a milanoiból, 10—12 font milanoi s 15—16 font japáni nyers gubó ad 1 font motolált selymet. — Andrásovskiék Kolozsvárról özvegy Koncznétól 69 font nyers és Felvinczről Kovács Alberttől 45 font száraz gubót vásároltak még saját tenyésztésök mellé, mind japánit s összesen 50 fontnyi motolált selyemre számítanak, melyet már évek óta egy bécsi gyáros szokott tőlük megvásárolni.

Méltányos dolognak tartottuk ezen nálunk annyira elhanyagolt iparágunk lankadatlan úttörőit a közönség és földmivelési miniszterium figyelmébe ajánlani. — 6.

A Barczaságról.

A folytonos esőzések nagy aggodalmokat keltenek a jövőre nézve. A drágaság naponként növekszik, s az üzletélet folyvást pang; az ideai szőlőtermés is nagyon nyomoruságosan ütött ki. Tartani lehet a tengeri termés megromlásától is. A burgonya szintén ki van téve a romlásnak. A töröcsvári hegyek közt már hó esett s járhatlanná tette az utakat. A vasuti sínek szállítása is az esőzések miatt nagyon meg van akadályozva; s 14 napra meg is fog szüntettetni.

Egyveleg.

* A kolozs-monostori tanintézetnél, a gazdasági intéző és gyakorlati gazdaság tanára helyére a földmiv. miniszterium Walter Lajost, az erdélyi gazdasági-egyletek (pár hónapon át) volt titkárát nevezte ki.

* Dérvolt itt Kolozsvárt 25-ikére viradólág, de nem nagy, úgy, hogy csak a kényesebb növények szenvedtek miatta. Az állandó szép őszi napoknak hire sincs; csaknem folytonosan esik.

* Vasúti kójútaazást rendeznek a n.-váradiaik a jövő vasárnap oct. 2-án Kolozsvárra. A sorrend következő: Reggel korán indulás Váradról, megtekintése a Brátka és Rév közötti vizesésnek, a második megállapodás Sebesvárnál, a harmadik Stánánál, s délután 1 órakor megérkezik a vonat Kolozsvárra. Délután 1/2 órakor a Redoutban Diszebéd, 4 és 6 óra között

megtekintése a városnak, a nagy templom- és muzeumnak. Estvére diszelőadás a színházban, 10 órakor zártkörű táncosbál a Redout termében. Azon intézkedésekről, melyekkel a kolozsvári polgárság fogja várni a váradiakat az indóházánál, közelebről fogunk szólni. Ez uttal még meg kívánjuk jegyezni, hogy mind a diszebéd, mind a zártkörű bálra, melyben Nagy-Várad szépei és ifjusága mind részt fog venni, jegyeket csütörtökön délutántól kezdve válthatni Stein János és Demjén könyvkereskedéseikben, az ebédnél egy teríték ára 2 frt, a bálra bementi-dij 1 forint.

* Az ezüst árkelet-pótlék (ágio) folyó évi october havában valamennyi, ennek beszédésére jogosított és e jogot igénybe vevő vasutakon a magyar korona területén 22 1/2 % -al lesz számítandó.

* A gabona és lisztre nézve fenállott ki- és átviteli tilalom a közös külügyminiszter utján vett értesülés szerint Németországban f. hó 22-én megszüntetett.

* A pesti kender- és tejtermék kiállításra szánt küldeményeket october 20-ikáig kell beküldeni az illető rendezőséghez. (Pest, Köztelek).

Piaczi árak.

Kolozsvárt a piaczi árak a gabonaműekre nézve (kivált a törökbuzánál, nagy vékája 2 frt 30 kr. sept. 29-én) egy keveset emelkedtek. Különösen felhívjuk vidéki gazdáinkat és erdőbirtokosaink figyelmét a gubicsra, mely a régiebb évekhez képest 4—5-szörös áron kél; gyengébb gubics vékája 1 ft 60 kr, közép jóságúé 2 frt, kitünőé 2 ft 40 kr; úgyhogy mázsáját az itteni piacon 10 ft-jával o. é. fizetik (Váradon 14 ft, Pesten 16—17 frt). Eddigelő csak kisebb mennyiségben került piacunkra, ugylátszik többnyire a nagy birtokosok erdeből (valószínűleg ezek tudta nélkül) szedett közép minőségű gubics.

Maros-Vásárhelyt, 1870 szeptember 22-én tartott hetivásár a roppant sok eső miatt gyenge volt és az árak emelkedtek, a gabona nemek némelyikénél. Kis vékát számítva: Szép tisztabuza, sok 1 ft 80 kr; elegy vagy kétszeres több mint eddig 1 ft 30 kr; Rozs, nem volt tulságos sok 1 ft 5 kr; törökbuza nagyon keresett, a fenyegető rosz termés miatt emelkedett 1 ft 40 kr; árpa elég, igen szép 90 kr; zab, ma kevesebb 80 kr; alakor nagyon keresett árucikk 60 kr; egy véka tarkás fuszujka 1 ft; egy véka szilva, nem jó érett, iznek savanyú 80 kr; egy véka télre tartani való alma 1 ft 10 kr; egyéb gyümölcs drága, pl. dió vékája 1 ft 50 kr; egy pár férfi czizma 9 ft; női rámás czizma 4 ft 50 kr; egy veder tavali bor 2 ft 50 kr; 18,500 forintos pálinka árenda mellett egy kupa pálinka 32 kr; ezer tégla 14 ft; egy véka mész a székelyektől 1 ft 40 kr; egy napszámos 3-szori étel és pálinkával 50 kr; egy szekér szárazfa, ma igen kevés volt 6 ft 40 kr; egy öl száraz bükkfa 26 ft. Szöllősy S.

TARTALOM: A kolozsvár-nagy-várad vasút, II. — Küküllőmegyei gazd. egylet, II. — Szőlőmivelő ekékel tett próba. — Mutatvány a „községi faiskola“-ból, III. — Társalgó: Értesítés a k.-monostori tanintézet, megnyitásáról, és az új állami ösztöndíjasokról. — Honnan vegyünk gyümölcs-csometét? — Terrajzok a küküllőmegyei, debreczeni és pesti kiállításokról. — Levelzés. — Egyveleg. — Piaczi árak.

Felelős szerkesztő: SZABÓ SÁMUEL.